

Norint investuoti į obligacijas, nebūtina pačiam kruopščiai atrinkti obligacijas į kurias investuosite - **obligacijų fondai** daugeliui investuotojų yra gera išeitis. Šioje paskaitoje sužinosite kuo panašūs ir kuo skiriasi investiciniai obligacijų fondai, CEF fondai, UIT fondai, ETF obligacijų fondai ir indekso obligacijų fondai. Tikimės ši paskaita pagelbės pasirinkti geriausiai Jūsų poreikius atitinkantį obligacijų fondą.

Obligacijų fondas: kas tai?

Obligacijų fondas - tai iš daugelio žmonių suneštų lėšų sudarytas obligacijų investicinis portfelis, valdomas profesionalių investuotojų. Šis portfelis yra padalinamas į mažas dalis - investicinio portfelio vienetus, kuriuos ir įsigyja investuotojas, atnešdamas pinigus į fondą.

Obligacijų fondai nuo įprastinio investicinio fondo skiriasi tuo, kad šį fondą sudaro tik skolos vertybiniai popieriai - įvairios obligacijos ir pinigų rinkos priemonės. Daugelis investicinių fondų ir obligacijų fondų bruožų yra tokie patys, todėl apie tai, kaip juos įsigyti, koki mokesčiai taikomi, koki investicinių fondų privalumai ir trūkumai, minimali investuojama suma, likvidumas, rizika, valdymas, sužinoti galite perskaite straipsnį „Investiciniai fondai: kas tai“. Šioje paskaitoje apžvelgsime tik tuos investicinių fondų aspektus, kurie būdingi obligacijų fondams.

Kaip ir pačių obligacijų taip ir obligacijų fondų gali būti daug ir įvairių. Obligacijų investicijų fondai investuoja į skirtingų tipų, sektorių, regionų obligacijas. Pvz. vieni obligacijų investiciniai fondai investuoja tik į pinigų rinkos priemones, kiti tik į vyriausybės vertybinius popierius, treči tik JAV kompanijų obligacijas, ketvirti tik į nulinio kupono obligacijas ir t.t. Sąrašą galima tęsti be galo. Nuo to į kokius skolos vertybinius popierius investuoja investicinis obligacijų fondas priklauso koks yra išpirkimo vertybinių popierių išpirkimo terminas, pajamingumas, rizika, jautrumas palūkanų normos pokyčiams ir bankroto rizika.

Klaidinga manyti, kad iš obligacijų fondų žmonės uždirba tik gaudami palūkanas. Obligacijų fondo vertė nuolat keičiasi lygiai taip kaip ir obligacijų kaina. Vieninteliai pinigų rinkos fondai gali turėti pastovią fondo vieneto vertę. Vienu obligacijų fondų vienetų vertė svyruoja labiau nei kitų. Kaip stipriai svyruoja obligacijų fondų vienetų kaina priklauso nuo to, koki vertybiniai popieriai sudaro tą fondą. Pvz. iš išdo vekselių sudaryto pinigų rinkos fondo vienetų vertė svyruos mažiau nei rizikingų obligacijų fondo vienetų vertė. Rizikingų obligacijų fondo vertė gali sumažėti net 50 proc., toki fondai iš tolo neprimena visų pasakojimų apie saugius obligacijų fondus.

Pagal savo struktūrą ir savybes obligacijų fondai skirstomi į penkias rūšis:

- Investiciniai obligacijų fondai
- Obligacijų CEF fondai.
- Obligacijų UIT fondai.
- Obligacijų ETF fondai.
- Obligacijų indekso fondai.

Obligacijų fondų privalumai ir trūkumai

Paprastai obligacijos išleidžiamos stambiu nominalu – po kelis tūkstančius litų už vieną obligaciją. Dėl šios priežasties investuotojas galvoti apie diversifikavimą, investavimo į obligacijas strategijos įgyvendinimą ar obligacijų portfelio valdymą gali tik tuo atveju, jeigu ketina į obligacijas investuoti keliasdešimt tūkstančių litų. Kitu atveju, investuotojas tegalės įsigyti vos keletą skirtingo tipų obligacijų, ką jau kalbėti apie obligacijų strategijos įgyvendinimą. Vienintelė išeitis smulkiam investuotojui – pirkti obligacijų fondo vienetus. Nusipirkti obligacijų fondo vienetus yra paprasta. Obligacijos turi išpirkimo terminą, tad jas išpirkus, investuotojas vėl turi sukti galvą kurias obligacijas įsigyti. Investavę į obligacijų fondą, nesuka galvos dėl vertybinių popierių pirkimo ir pardavimo – viskuo pasirūpina fondo valdytojas.

Pirkti obligacijų fondus yra saugiau, nei atskiras obligacijas dėl kelių priežasčių:

- Obligacijų fondai investuoja į daug skirtingų skolos vertybinių popierių su skirtingais išpirkimo terminais. Toks obligacijų portfelis yra plačiai diversifikuotas, todėl jo vertė svyruoja ne taip stipriai, kaip atskirų obligacijų.
- Obligacijų fondai investuoja į daug skirtingų vertybinių popierių, todėl yra likvidesni už pavienes obligacijas. Investuotojas bet kuriuo metu gali parduoti obligacijų fondo vienetus, todėl dalis obligacijų fondo visuomet investuojama į likvidžias priemones – pvz. pinigų rinkos priemones.

Investuoti į obligacijas perkant obligacijų fondų vienetus yra paprasta ir patogiu, tačiau už šią paslaugą investuotojas turi mokėti. Už obligacijų fondus mokami mokesčiai gali gerokai sumažinti galutinį investuotojo užmokestį. Investuojant į atskiras obligacijas investuotojas gali tikėtis didesnės investicinės grąžos, kadangi jis nemoka mokesčių fondo valdytojui. Kita vertus, individualus portfelis nebus taip gerai diversifikuotas kaip investicinis obligacijų fondas, tačiau prisiimta didesnė rizika sudaro galimybes investuotojui uždirbti daugiau.

Investavimo į obligacijų fondus ir tiesiogiai į obligacijas privalumai ir trūkumai

Kriterijus	Obligacijų fondai	Individualaus investavimas į obligacijas
Valdymas	Profesionalus	Neprofesionalus
Likvidumas	Mažesnis	Didesnis
Diversifikavimas	Didelis	Mažas
Minimali investuojama suma	Maža	Didelė
Rizika	Mažesnė	Didesnė
Išpirkimo terminas	Nėra	Yra
Vertės sumažėjimas	Negalima išvengti	Galima išvengti, jei obligacijos išlaikomos iki išpirkimo
Investicinė grąža	Mažesnė	Didesnė
Paprastumas	Paprasta	Sudėtinga
Palūkanos	Nuolat keičiasi	Pastovios

Obligacijų fondų yra be galo daug ir įvairių, todėl investuotojas turi gerai suprasti obligacijų fondų struktūrą, mokesčius ir valdytojų kompetenciją, kad galėtų išsirinkti geriausiai jo poreikius atitinkantį fondą.

Investiciniai obligacijų fondai

Investiciniai obligacijų fondai – tai profesionalių investuotojų valdomi obligacijų fondai. Jų tikslas suformuoti optimalų obligacijų portfelį ir pasiekti aukštesnę nei sekamas obligacijų indeksas investicinę grąžą. Investiciniai obligacijų fondai yra aktyviai valdomi, nes fondo valdytojai siekia rasti tai, kas rinkoje yra geriausia: ganėtinai saugias ir santykinai aukštas palūkanas mokančias obligacijas, jie siekia numatyti ir pasinaudoti palūkanų normos pokyčiais, įgyvendinti pasirinktą investavimo į obligacijas strategiją.

Platinant obligacijas yra nustatomas jų išpirkimo terminas. Skirtingai nei atskiros obligacijos, obligacijų fondai išpirkimo termino neturi, todėl investuotojas niekada nebus priverstas parduoti obligacijų fondo vienetų. Emitentui išpirkus obligacijas, investicinis obligacijų fondas už gautas pinigus perka naujas obligacijas. Kadangi obligacijų fondas nuolatos papildomas naujomis obligacijomis, todėl niekuomet neateis diena, kai investuotojas bus priverstas parduoti fondo investicinius vienetus.

Kaip matote obligacijų investiciniai fondai yra puikus produktas, tačiau viskas turi savo

kainą. Už šias fondo valdytojų paslaugas investuotojas moka ganėtinai aukštus mokesčius.

Biržoje prekiaujami obligacijų fondai (CEF)

CEF fondai – tai biržoje prekiaujami investiciniai obligacijų fondai. CEF fondų pavadinimas yra kilęs iš angl. k. termino Closed-End Funds reiškiantis, kad šių fondų vienetų skaičius yra iš anksto nustatytas ir nėra didinamas ar mažinamas per visą CEF fondo gyvavimo laikotarpį. Šiais fondais prekiaujama biržoje. Paprasčiau tariant CEF fondai – tai investiciniai fondai, kuriais prekiaujama biržoje.

Obligacijų CEF fondai yra panašūs į investicinius fondus, kadangi tiek vieni, tiek kiti neturi iš anksto nustatyto uždarymo termino – investuotojas niekuomet nebus priverstas išpirkti CEF fondo vienetų, kadangi jie nuolat yra papildomi naujomis obligacijomis. CEF fondai kaip ir investiciniai fondai yra aktyviai valdomi, todėl ir šių fondų mokesčiai yra panašūs. CEF fondai panašūs į ETF fondus, kadangi ir vienu ir kitu fondų vienetais yra prekiaujama biržoje. Norint suvokti CEF fondų privalumus ir trūkumus, reikia žinoti, kuo CEF fondai skiriasi nuo investicinių ar ETF fondų.

Yra keletas pagrindinių ETF ir CEF fondų skirtumų:

- CEF fondai yra aktyviai valdomi ir siekia didesnės nei sekamas indeksas gražos. Tuo tarpu ETF fondai siekia kuo tiksliau atkartoti indeksą.
- ETF fondai parduoda ir perka fondą sudarančius vertybinius popierius siekdami, kad ETF vieneto vertė biržoje sutartų su fondą sudarančių aktyvų verte. ETF fondų vieneto vertė, nuo jų sudarančių vertybinių popierių vertės paprastai skiriasi vos keliais procentais. Tuo tarpu CEF fondai nesiekia, kad CEF fondo vieneto vertė atitiktų tikrąją fondo aktyvų vertę, todėl kartais CEF vienetų vertė nuo tikrosios fondo vertės gali skirtis 20-30 proc.

Obligacijų CEF fondai nuo investicinių obligacijų fondų skiriasi keliais bruožais:

- Obligacijų CEF fondų vienetų skaičius visuomet išlieka toks pats, tuo tarpu investiciniai fondų vienetų skaičius nuolat keičiasi. Kai investuotojai parduoda investicinio fondo vienetus, investicinis fondas parduoda dalį vertybinių popierių ir sumažina investicinio fondo vienetų skaičių, o fondo vieneto vertė lieka nepasikeitusi. Ir atvirkščiai, kai investuotojas perka investicinio fondo vienetus, investicinis fondas perka vertybinius popierius ir išleidžia naujus fondo vienetus, todėl fondo vieneto vertė taip pat lieka nepakitusi. Tuo tarpu obligacijų CEF fondo vienetų skaičius visuomet išlieka toks pats.

- Investicinio obligacijų fondo vienetus galima įsigyti tiesiogiai iš fondo valdytojo arba per finansų tarpininkus, tuo tarpu obligacijų CEF fondo vienetų galima įsigyti tik biržoje.
- Investicinio obligacijų fondo vieneto kainą apskaičiuoja ir skelbia investicinio fondo valdytojas. Investicinio fondo vieneto vertė priklauso nuo fondą sudarančių aktyvų vertės. Taigi, pirkdamas investicinį fondą, investuotojas niekuomet neužmokės daugiau nei verti fondą sudarantys vertybiniai popieriai. Tuo tarpu pirkdamas obligacijų CEF fondo vienetus investuotojas gali sumokėti daugiau arba mažiau, nei iš tikrųjų verti fondą sudarantys aktyvai, nes fondo vienetų vertę nustato fondo vienetų paklausa ir pasiūla biržoje, o ne fondo valdytojas.

Kai CEF obligacijų fondas kainuoja mažiau nei tikroji jo vertė fondas pardavinėjamas su nuolaida, kai brangiau – su premija. Sumanus investuotojas prieš pirkdamas CEF obligacijų fondą turi įsitikinti, kokia yra tikroji fondo vieneto rinkos vertė. Kartais, galima rasti obligacijų ETF fondu, kurie pardavinėjami su 5-10 nuolaida, toki ETF obligacijų fondai yra tikras perliukas, nes taip uždirbsite daug daugiau nei investuodami į obligacijas tiesiogiai.

Kadangi pirkti skolos vertybinius popierius yra ganėtinai brangu ir sudėtinga, todėl smulkiems investuotojams norint investuoti į obligacijas – investiciniai fondai yra geriausia išeitis, o dažnai ir vienintelė išeitis. Sudėtingomis rinkos sąlygomis (krizės metu) arba sumažinus palūkanų normą, norėdami investuoti greitai investuotojai daug negalvodami renkasi obligacijų CEF fondus, o kai visi „sušoka į tą patį laivą“, CEF obligacijų fondas pardavinėjamas su premija. Ir atvirkščiai, kai palūkanų normos padidėja visi puola pardavinėti CEF obligacijų fondo vienetus, todėl fondas pardavinėjamas su nuolaida. Tai geriausia proga papildyti savo portfelį investicinio fondo vienetais.

Investiciniai obligacijų trestai

Investicinis trestas (angl. Investment Trust) – tai kompanija, kurios tikslas yra investuoti į kitas kompanijas ir organizacijas. Investicinis trestas pritraukia kapitalą tokiais pačiais būdais kaip ir visos akcinės bendrovės, o gautus pinigus investuoja į vertybinius popierius pvz. akcijas ar obligacijas.

Vienetinis investicinis trestas (angl. Unit investment trust) – tai atviras investicinis trestas, sudarantis sąlygas kitiems investuotojams įsigyti dalį savo investicinio portfelio. Pirkdamas tokio investicinio tresto „vienetus“, investuotojas įgyja teisę į atitinkamą tresto vertybinių popierių dalį.

Obligacijų investiciniai trestai turi iš anksto nustatytą uždarymo terminą. Obligacijų

investicinius trestus sudaro skirtingais terminais išperkamos obligacijos, kai visos obligacijos išperkamos, investicinis trestas uždaromas.

Už investicinių trestų obligacijas gautos palūkanos paprastai nėra reinvestuojamos – jos išmokamos investuotojams. Atėjus vienu obligacijų išpirkimo terminui, už jas gauti pinigai yra išmokami investuotojams, o investuotojai toliau gauna palūkanas už treste likusias obligacijas. Taip investiciniame treste esančios obligacijos po truputį išperkamos, kol galiausiai obligacijų nebelieka ir trestas uždaromas.

Vienetinio investicinio tresto vienetais prekiaujama biržoje, tuo šie fondai panašūs į ECF ir ETF fondus. Vienetinis investicinis trestas yra pasyviai valdomas, kadangi po to, kai suformuojamas fondas, jis naujais vertybiniais popieriais nėra papildomas, o gautos palūkanos nėra reinvestuojamos. Investicinis trestas nuo ETF skiriasi tuo, kad ETF bando atkartoti indeksą, o UIT gali būti sudarytas iš įvairių obligacijų, siekiant maksimalios grąžos investuotojams.

Nepaisant to, kad vienetiniai investiciniai trestai yra pasyviai valdomi, tačiau mokesčiai yra vos šiek tiek mažesni nei CEF fondų.

ETF obligacijų fondai

Obligacijų ETF fondais yra prekiaujama biržoje. Paprastai obligacijų ETF fondai siekia kuo tiksliau atkartoti pasirinktą obligacijų indeksą, todėl yra pasyviai valdomi.

Obligacijų ETF fondai kaip ir investiciniai bei CEF fondai neturi nustatytos uždarymo dienos. Išpirktas obligacijas, ETF fondo valdytojai pakeičia naujomis. Palūkanos gautos už ETF fondą sudarančias obligacijas yra išmokamos investuotojams.

Kadangi ETF fondai yra pasyviai valdomi, todėl šių fondų mokesčiai yra daug mažesni nei UIT, CEF ir investicinių fondų.

Kaip anksčiau minėjome, ETF fondo valdytojai supirkinėja ir pardavinėja ETF fondą sudarančias obligacijas, kad fondo grynoji vertė atitiktų ETF fondo vieneto vertę. Dėl šios priežasties ETF fondo grynoji vertė nuo ETF fondų vienetų vertės nesiskiria arba skiriasi vos keliais procentais. Daugiau apie ETF fondus galite sužinoti perskaitę straipsnį „ETF fondai: kas tai“

Obligacijų indekso fondai

Obligacijų indekso fondų tikslas yra kuo geriau atkartoti sekamą obligacijų indeksą. Obligacijų indekso fondas tai įgyvendina išgydamas tokias pačias obligacijas, kurios ir sudaro sekamą obligacijų indeksą.

Pagrindinis obligacijų indekso privalumas, kad jie nereikalauja aktyvaus fondo valdymo, todėl už indekso fondus mokami mažesni mokesčiai, o jų pajamingumas niekuo nenusileidžia aktyviai valdomiems obligacijų fondams, o dažnai netgi būna geresnis.

Obligacijų indekso fondo vienetais nėra prekiaujama biržoje, juos galite įsigyti bankuose, investicinėse kompanijose arba per finansų tarpininkus.

Obligacijų indeksai neturi iš anksto nustatytos fondo uždarymo datos. Palūkanos gautos už indekso fonde esančias obligacijas yra išmokamos fondo vienetų savininkams.

Obligacijų indekso fondo kaip ir investicinio fondo vienetų skaičius nuolat keičiasi. Priklausomai nuo indekso fondo vienetų paklausos arba pasiūlos, indekso obligacijų fondas išleidžia arba superka fondo vienetus. Dėl šios priežasties indekso fondą sudarančių aktyvų vertė visuomet atitinka indekso fondų vienetų vertę.

Obligacijų fondų palyginimas

Kriterijus	Investicinis	CEF	UIT	Indekso	ETF
Valdymas	Aktyviai valdomas	Aktyviai valdomas	Aktyviai valdomas	Pasyviai valdomas	Pasyviai valdomas
Siekia už lyginamąjį indeksą aukštesnės grąžos	TAIP	TAIP	TAIP	NE	NE
Siekia atkartoti sekamą indeksą	NE	NE	NE	TAIP	TAIP
Perkama	Per finansų tarpininkus	Biržoje	Biržoje	Per finansų tarpininkus	Biržoje
Nustatyta uždarymo data	NE	NE	TAIP	NE	NE
Palūkanos	Mokamos arba reinvestuojamos	Mokamos	Mokamos	Mokamos	Mokamos

Kriterijus	Investicinis	CEF	UIT	Indekso	ETF
Grynoji vieneto vertė skiriasi nuo fondo vieneto kainos	Nesiskiria	Gali skirtis net iki 30 %	Gali skirtis	Nesiskiria	Gali skirtis net iki 5 %

Kaip išsirinkti obligacijų fondą

Siekdami rasti jūsų poreikius geriausiai atitinkantį obligacijų fondą, turite žinoti kokiam laikui investuojate. Nuo investavimo horizonto priklausys ir į kokios trukmės obligacijas jums patartina investuoti. Taip pat turite įvertinti ir toleruotiną riziką, kad žinotumėte kokie skolos vertybiniai popieriai geriausiai atitinka jūsų poreikius.

Antras žingsnis būtų išsirinkti, obligacijų fondų rūšį. Paprastai, pasyviai valdomų fondų investicinė grąža ilguoju laikotarpiu būna didesnė, nes už juos sumokate mažiau mokesčių. Aktyviai valdomiems fondams retai pavyksta kelis metus iš eilės aplenkti lyginamąjį indeksą.

Jeigu išsirinkote obligacijų fondo tipą, žinote kokiam laikui ketinate investuoti ir kokią riziką toleruojate, telieka palyginti kelių fondų charakteristikas ir išsirinkti geriausią. Obligacijų fondo rezultatai priklauso nuo šių veiksnių:

- fondo veiklos trukmės;
- pajamingumo;

- absoliučios grąžos;
- išlaidų.

FONDO VEIKLOS TRUKMĖ

Investuotojui turi rūpėti kaip ilgai veikia obligacijų fondas. Ypatingai tai pasakytina apie aktyviai valdomus obligacijų fondus, kadangi indeksą sekančių obligacijų fondų istorija paprastai būna skaidresnė. Trumpai veikiantys obligacijų fondai gali per trumpą laiką pasiekti išpūdingų rezultatų, tačiau tai negarantuoja, kad išpūdingi rezultatai išliks ir ateityje. Paprastai įvyksta būtent atvirkščiai – gerus rezultatus per trumpą laiką pademonstravusių investicinių obligacijų fondų vertė krenta. Kita vertus, didelį nuostolį patyrę obligacijų fondai dažnai pakeičia pavadinimą ir investicinę grąžą pradeda skaičiuoti iš naujo, todėl atrodo išpūdingai. Lietuvoje irgi galima rasti tokių investicinių fondų pavyzdžių. Todėl jeigu investicinis obligacijų fondas gyvuoja trumpiau nei 3 metus yra neįmanoma numatyti kaip tokiam investiciniam fondui seksis ateityje, todėl tokių fondų pajamingumo ir absoliučios grąžos palyginimas neturi prasmės.

FONDO PAJAMINGUMAS

Neverta per daug susižavėti aukštu investicinio fondo pajamingumu, kadangi už to paprastai slepiasi didelė fondo rizika. Obligacijų investicinis fondas gali turėti aukštą pajamingumą, o jo absoliuti grąža ir toliau gali išlikti neigiama dėl sumažėjusios investicinio fondo vieneto vertės.

Toks obligacijų fondas paprastai turi daug rizikingų obligacijų, kurių ateitis nėra iki galo aiški. Bankrutavus emitentui sumažės fondo vertė ir fondo nepasieks palūkanos, kurios turėjo būti išmokėtos už bankrutavusios kompanijos obligacijas. Nepaisant išpūdingo tokių fondų teoriško pajamingumo, galutinis rezultatas gali būti išties blogas.

Galiausiai obligacijų fondų metinis pajamingumas paprastai skaičiuojamas pagal paskutinio mėnesio grąžą, todėl didelis fondo einamasis pajamingumas dar nereiškia, kad taip išliks ir ateityje.

FONDO ABSOLIUTI GRAŽA

Prieš investuodamas į obligacijų fondą sumanus investuotojas turėtų pasidomėti ne tik jo pajamingumu, bet ir absoliučia grąža. Net ir tuo atveju, jeigu obligacijų fondo pajamingumas yra aukštas, absoliuti fondo grąža gali būti neigiama. Pvz. padidėjus rinkos palūkanų normai, obligacijos nuvertėja, o jų pajamingumas išauga. Jeigu obligacijos nuvertėja daugiau

nei uždirba palūkanų, tuomet absoliuti fondo grąža bus neigiama.

Sumanus investuotojas turi išsiaiškinti kaip investicinis obligacijų fondas panaudoja už skolos vertybinius popierius gautas palūkanas. Jeigu palūkanos yra nuolat reinvestuojamos, tokio fondo absoliuti investicinė grąža augs daug greičiau. Todėl prieš lygindamas obligacijų fondus, investuotojas turi įsitikinti, kad lyginami obligacijų fondai grąžą skaičiuoja taip pat.

Obligacijų fondo absoliuti grąža susideda iš:

- gautų palūkanų;
- palūkanų gautų už reinvestuotas palūkanas;
- fondo aktyvų vertės sumažėjimo arba padidėjimo.

MOKESČIAI

Obligacijų fondo absoliuti grąža bus neigiama net ir tuo atveju, kai obligacijos nuvertėja tiek pat, kiek uždirbama iš palūkanų, dėl vienos paprastos priežasties – už obligacijų fondo valdymą reikia mokėti mokesčius. Iš pirmo žvilgsnio mokesčiai gali pasirodyti ne toki ir dideli, tačiau per ilgesnį laiką jie gali „suvalgyti“ didelę pelno dalį. Kadangi obligacijų fondų pajamingumas yra mažas, todėl bet koki mokesčiai stipriai sumažina galutinį investuotojo pelną. Renkantis obligacijų investicinį fondą sunku įvertinti, ar investicinio fondo pajamingumas išliks aukštas, ar ateityje nesumažės fondo aktyvų vertė. Jūs galite būti tikri tik dėl vieno – fondo valdymo mokesčiai tikrai nesumažės. Dėl minėtų priežasčių, obligacijos fondo mokesčiai yra bene svarbiausias kriterijus renkantis investicinį fondą.

7. paskaita. [Pinigų rinkos priemonės](#)

Nelik abejingas: įvertink straipsnį - pasidalink su draugais...